

Факторинг или уступка права требования?

На сегодняшний день в хозяйственном обороте Украины факторинг является уникальным финансовым инструментом, который может эффективно решать большое количество задач и проблем, стоящих перед предприятием, в том числе экономические, финансовые и маркетинговые.

Национальная нормативно-правовая база, регулирующая институт факторинга, включает соответствующие разделы Гражданского кодекса Украины (далее – ГКУ), Хозяйственного кодекса Украины, Закона Украины «О банках и банковской деятельности», Закона Украины «О финансовых услугах и государственном регулировании рынка финансовых услуг».

Однако недостаточная четкость и неполнота правового регулирования договора финансирования под уступку денежного требования порождают многочисленные проблемы в определении правовой природы договора факторинга, его юридической квалификации и сферы применения.

Следствием этого зачастую является отождествление двух различных гражданско-правовых институтов: института факторинга и уступки права требования, что в результате приводит к судебным спорам между субъектами хозяйствования.

Так, например, *ОАО «Научно-исследовательский институт» предъявило в хозяйственный суд Одесской области иск к ЗАО АПИБ в лице филиала «О» о признании недействительным заключенной ответчиками сделки об уступке права требования. В обоснование исковых требований относительно недействительности сделки об уступке права требования Институт ссылался на то, что указанная сделка фактически является договором факторинга и заключена со стороны Общества, которое не имело статуса финансового учреждения, с нарушением требований Гражданского кодекса Украины. Суд первой, апелляционной и кассационной инстанций исковые требования удовлетворил.*

Верховный Суд Украины постановлением от 10.07.07 г. (постановление Судебной палаты по хозяйственным делам ВСУ от 10.07.07 г. по делу № 26/347-06-6531) отменил постановление Высшего хозяйственного суда Украины, постановление Одесского апелляционного хозяйственного суда и решение хозяйственного суда Одесской области, дело направил на новое рассмотрение в суд первой инстанции.

Основанием для отмены указанных судебных решений послужило то, что суды первой, апелляционной и кассационной инстанций с достаточной полнотой не проанализировали условия сделки об уступке права требования и без надлежащего правового обоснования определили правовое содержание указанной сделки как договор факторинга.

Итак, для более четкого разграничения понятий факторинга и уступки права требования рассмотрим их **правовые особенности**.

Согласно ст. 1077 ГКУ **по договору факторинга** (финансирование под уступку права денежного требования) одна сторона (фактор) передает или обязуется передать денежные средства в распоряжение другой стороны (клиента) за плату (любым предусмотренным договором способом), а клиент уступает или обязуется уступить фактору свое право денежного требования к третьему лицу (должнику).

Статьей 512 того же Кодекса **уступка права требования** определена как один из способов замены кредитора в обязательстве.

Под обязательством понимается правоотношение, в котором одна сторона (должник) обязана совершить в пользу другой стороны (кредитора) определенное действие (передать имущество, выполнить работу, предоставить услугу, уплатить деньги и пр.) или воздержаться от определенного действия, а кредитор имеет право требовать от должника исполнения его обязанности. Таким образом, уступка права требования заключается в том, что кредитор уступает свое право требовать исполнения обязательства иному лицу – новому кредитору. А новый кредитор приобретает право требовать от должника исполнения обязательства.

При уступке права требования новому кредитору может быть передано право требования как денежного обязательства, так и обязательства по выполнению работ, оказанию услуг, передачи имущества либо обязательства воздержаться от совершения каких-либо действий.

Договор факторинга же предполагает возможность уступки только права денежного требования.

Предметом договора факторинга может быть право денежного требования, срок платежа по которому наступил (существующее требование), а также право требования, которое возникнет в будущем (будущее требование), что предусмотрено ст. 1078 ГКУ.

При заключении сделки об уступке права требования (например, купля-продажа права требования) покупателем приобретает только реально существующее право требования. Так, положениями ст. 514 ГКУ предусмотрено, что к новому кредитору переходят права первичного кредитора в обязательстве в объеме и на условиях, которые существовали на момент перехода этих прав, если иное не предусмотрено договором или законом.

Отмеченный признак денежного требования, уступаемого по договору факторинга, **отличает** уступку, совершаемую в рамках указанного договора, от уступки права требования, регулируемой общими положениями обязательственного права.

Что касается **формы**, в которой должен быть заключен договор факторинга, то здесь необходимо исходить из требований закона о форме сделки, заключаемой между юридическими лицами, юридическими и физическими лицами. В соответствии со ст. 208 ГКУ сделки между указанными лицами заключаются в письменной форме.

Уступка права требования требует от контрагентов соблюдения письменной формы только в том случае, если сделка, на основании которой возникло обязательство, право требования, по которому передается новому кредитору, была заключена в письменной форме. Иными словами, если первоначальная сделка заключалась в письменной форме, то и сделка об уступке права требования должна быть заключена в письменной форме.

Факторинг и уступка права требования отличаются между собой и **по субъектному составу**.

Если при уступке права требования как способе замены кредитора в обязательстве стороны должны обладать достаточным объемом гражданской правоспособности, предусмотренным общими положениями гражданского законодательства, то для возможности заключения договора факторинга между контрагентами закон требует наличия **дополнительных условий**. Так, нормами ст. 1079 ГКУ предусмотрено, что сторонами в договоре факторинга являются фактор и клиент. **При этом клиентом может быть физическое или юридическое лицо, являющееся субъектом предпринимательской деятельности**. Фактором может быть банк или другое финансовое учреждение, которое согласно закону имеет право осуществлять финансовые операции.

Что касается **порядка замены кредитора в обязательстве**, то здесь необходимо отметить следующее. По общему правилу замена кредитора в обязательстве, т.е. уступка права требования, осуществляется без согласия должника, если иное не предусмотрено договором или законом (ст. 516 ГКУ).

Исходя из этого, можно сделать вывод, что между первоначальным кредитором и должником может существовать договоренность о необходимости получения согласия должника на замену кредитора. Нарушение такой договоренности может являться основанием для признания сделки об уступке права требования недействительной.

Договор факторинга будет считаться действительным независимо от наличия договоренности между клиентом и должником о запрете уступки права денежного требования или его ограничения.

При этом клиент (первоначальный кредитор) не освобождается от обязательств или ответственности перед должником в связи с нарушением им условия

о запрете или ограничении уступки права денежного требования.

Таким образом, нарушение договоренности о запрете уступки права денежного требования при замене кредитора в обязательстве и заключении договора факторинга **имеет различные правовые последствия для клиента** (первоначального кредитора).

Кроме того, договор факторинга по своей природе является договором комплексным, включающим в себя элементы различных видов обязательств. В договоре факторинга уступка клиентом денежного требования может проводиться как с целью отчуждения требования фактору, так и в целях обеспечения исполнения обязательства клиента перед фактором (ст. 1077 ГКУ).

Иными словами, предметом договора финансирования под уступку денежного требования может быть:

- передача денежного требования фактору в обмен на предоставление клиенту денежных средств;

- уступка денежного требования фактору в качестве обеспечения исполнения обязательства, имеющегося у клиента перед фактором. В этом случае требование может переходить к фактору только при условии невыполнения клиентом своего основного обязательства.

Изложенные выше отличия между уступкой права требования и факторингом, закрепленные в законодательстве Украины, помогают разграничить эти два гражданско-правовых института, но не дают полного представления о природе факторинга.

Основным недостатком правового регулирования договора факторинга, не позволяющим дать четкую правовую характеристику этого договора, является то обстоятельство, что законодатель не предусмотрел в качестве одного из обязательных признаков договора финансирования под уступку денежного требования необходимость принятия на себя фактором обязанностей по предоставлению клиенту услуг, связанных с денежным требованием, право которого он уступает.

Частью 2 ст. 1077 ГКУ установлено, что обязательство фактора по договору факторинга может предусматривать предоставление клиенту услуг, связанных с денежным требованием, право которого он уступает.

Государственной комиссией по регулированию рынка финансовых услуг Украины в распоряжении от 03.04.09 г. № 231 **финансовая услуга «факторинг» определена как совокупность следующих операций с финансовыми активами:**

- 1) Финансирование клиентов - субъектов хозяйствования, заключивших договор, из которого следует право денежного требования.

Отсюда вывод, что право денежного требования у клиента (первоначальный кредитор) должно возникнуть из гражданско-правового договора с должником.

Это отличает факторинг от уступки права требования как способа замены кредитора в обязательстве,

поскольку замена кредитора в обязательстве возможна и во внедоговорных обязательствах.

2) Приобретение уступленного права денежного требования, в том числе права требования, которое возникнет в будущем к должнику - субъекту хозяйствования по договору, на котором базируется такая уступка.

3) Получение платы за использование денежных средств, предоставленных в распоряжение клиента, в том числе путем дисконтирования суммы долга, распределения процентов, вознаграждения, если иной способ оплаты не предусмотрен договором, на котором базируется уступка.

Следует отметить, что договор факторинга как гражданско-правовой институт закреплен в законодательстве Украины сравнительно недавно, с даты принятия нового ГКУ (16.01.03 г.). Недостаточная детализация законодательных норм, регулирующих отношения финансирования под уступку денежного требования, приводят к различному толкованию этих норм в правоприменительной практике.

В международном праве существует более четкое определение договора факторинга, позволяющее дать правовую квалификацию обязательствам финансирования под уступку денежного требования.

Так, согласно заключенной 28.05.88 г. в г. Оттава Конвенции УНИДРУА (Международного Института Унификации Частного Права) «О международном факторинге» (Украина присоединилась к данной Конвенции Законом Украины от 11.01.06 г. № 3302-IV «О присоединении Украины к Конвенции УНИДРУА о международном факторинге») договор факторинга – это договор, заключенный между одной стороной (поставщиком) и другой стороной (фактором), согласно которому:

(а) поставщик уступает или может уступать фактору денежное требование, следующее из договоров купли-продажи товаров, заключаемых между поставщиком и его покупателями (должниками), кроме договоров купли-продажи товаров, приобретенных в первую очередь для их личного, семейного или домашнего использования;

(b) фактор должен выполнять по крайней мере две из следующих функций:

- финансирование поставщика, включая предоставление займов и осуществление авансовых платежей;
- ведение учета (главной бухгалтерской книги) по дебиторской задолженности;

- предъявление к оплате денежных требований;

- защита от неуплат должников;

(c) должники должны быть уведомлены об уступке денежного требования.

Из изложенного видно, что наряду с передачей права требования под обещанное финансирование на фактора возлагается ряд дополнительных обязательств по обслуживанию клиента в связи с переданным им правом требования, что отличает институт факто-

ринга от института замены кредитора в обязательстве (уступки права требования).

Иными словами, если отношения, складывающиеся между контрагентами по договору финансирования под уступку денежного требования, в принципе допускают возможность возложения на фактора обязанности по оказанию финансовых услуг клиенту, связанных с переданным им правом денежного требования, то такой договор при соблюдении прочих условий **можно рассматривать как договор факторинга**.

Если же по характеру отношений сторон, следующих из договора о предоставлении денежных средств под уступку денежного требования, исключается возможность возложения на сторону, предоставляющую денежные средства, каких-либо обязанностей по оказанию контрагенту дополнительных финансовых услуг, то такой договор **не может быть квалифицирован как договор факторинга**.

Подводя итог вышеизложенному, можно сделать **следующие выводы**.

Договор финансирования под уступку денежного требования является всегда возмездным, при заключении которого фактор имеет целью получение прибыли. Предметом договора факторинга в отличие от сделки по уступке права требования, регулируемой общими положениями гражданского законодательства, может быть **только право денежного требования**. Фактором может выступать только финансовое учреждение, обладающее специальной правосубъектностью, клиентом может быть только субъект предпринимательской деятельности. Договор факторинга всегда заключается в письменной форме. Предметом договора финансирования под уступку права требования могут являться денежные требования, следующие из договорных обязательств клиента и должника, в отличие от простой замены кредитора в обязательстве при которой новому кредитору могут передаваться и требования, основанные на внедоговорных обязательствах. Кроме того, факторинг как сложный гражданско-правовой институт включает в себя возложение на фактора дополнительных обязательств по оказанию финансовых услуг клиенту либо возможность такого возложения.

Таковы основные отличия гражданско-правового института финансирования под уступку денежного требования и института замены кредитора в обязательстве. Понимание указанных отличий даст возможность сторонам в обязательстве выбрать ту правовую модель, в которой стороны заинтересованы, с учетом конкретных обстоятельств. Это также поможет избавить контрагентов от возможных судебных разбирательств, связанных с определением правовой природы заключенных договоров.

Елена КИРИЛЮК
старший юристконсульт
ЮК «КПД Консалтинг»

Факторинг або відступлення права вимоги?

На сьогодні в господарському обігу України факторинг є унікальним фінансовим інструментом, який може ефективно вирішувати велику кількість завдань та проблем, що стоять перед підприємством, у тому числі економічні, фінансові та маркетингові.

Національна нормативно-правова база, що регулює інститут факторингу, включає відповідні розділи Цивільного кодексу України (далі – ЦКУ), Господарського кодексу України, Закону України «Про банки і банківську діяльність», Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринку фінансових послуг».

Проте недостатня чіткість та неповнота правового регулювання договору фінансування під відступлення грошової вимоги породжують численні проблеми у визначенні правової природи договору факторингу, його юридичної кваліфікації та сфери застосування.

Наслідком цього переважно є ототожнення двох різних цивільно-правових інститутів: інституту факторингу та відступлення права вимоги, що в результаті призводить до судових спорів між суб'єктами господарювання.

Так, наприклад, *ВАТ «Науково-дослідний інститут»* заявило до господарського суду Одеської області позов до ЗАТ АПІБ в особі філії «О» про визнання недійсним укладеного відповідачами правочину про відступлення права вимоги. На обґрунтування позовних вимог щодо недійсності правочину про відступлення права вимоги Інститут посилався на те, що зазначений правочин фактично є договором факторингу та укладений зі сторони Товариства, яке не мало статусу фінансової установи, з порушенням вимог Цивільного кодексу України. Суди першої, апеляційної та касаційної інстанцій позовні вимоги задовольнили.

Верховний Суд України постановою від 10.07.07 р. (постанова Судової палати у господарських справах ВСУ від 10.07.07 р. у справі № 26/347-06-6531) скасував постанову Вищого господарського суду України, постанову Одеського апеляційного господарського суду та рішення господарського суду Одеської області, справу надіслав на новий розгляд до суду першої інстанції.

Підставою для скасування цих судових рішень стало те, що суди першої, апеляційної та касаційної інстанцій з достатньою повнотою не проаналізували умови правочину про відступлення права вимоги і без належного правового обґрунтування визначили правовий зміст зазначеного правочину як договір факторингу.

Отже, для більш чіткого розмежування понять факторингу і відступлення права вимоги розглянемо їх **правові особливості**.

Згідно зі ст. 1077 ЦКУ **за договором факторингу** (фінансування під відступлення права грошової вимоги) одна сторона (фактор) передає або зобов'язується передати грошові кошти в розпорядження другої сторони (клієнта) за плату (у будь-який передбачений договором спосіб), а клієнт відступає або зобов'язується відступити факторові своє право грошової вимоги до третьої особи (боржника).

Статтею 512 того ж Кодексу **відступлення права вимоги** визначено як один із способів заміни кредитора у зобов'язанні.

Під зобов'язанням розуміють правовідносини, в яких одна сторона (боржник) зобов'язана вчинити на користь іншої сторони (кредитора) певну дію (передати майно, виконати роботу, надати послугу, сплатити кошти тощо) або утриматися від певної дії, а кредитор має право вимагати від боржника виконання його зобов'язку. Таким чином, відступлення права вимоги полягає в тому, що кредитор відступає своє право вимагати виконання зобов'язання іншій особі – новому кредиторові. А новий кредитор придбаває право вимагати від боржника виконання зобов'язання.

При цьому **під час відступлення права вимоги** новому кредиторові може бути передане право вимоги як грошового зобов'язання, так і зобов'язання щодо виконання робіт, надання послуг, передання майна або зобов'язання утриматися від здійснення будь-яких дій.

Договір факторингу передбачає можливість відступлення лише права грошової вимоги.

Предметом договору факторингу може бути право грошової вимоги, строк платежу за яким настав (наявна вимога), а також право вимоги, яка виникне в майбутньому (майбутня вимога), що передбачено ст. 1078 ЦКУ.

Під час укладення правочину про відступлення права вимоги (наприклад, купівля - продаж права вимоги) покупець отримує лише реально наявне право вимоги. Так, положеннями ст. 514 ЦКУ передбачено, що до нового кредитора переходять права первісного кредитора в зобов'язанні в обсязі та на умовах, які існували на момент переходу цих прав, якщо інше не передбачено договором або законом.

Ця ознака грошової вимоги, що відступається за договором факторингу, **відрізняє** відступлення, що здійснюється у межах згаданого договору, від від-

ступлення права вимоги, що регулюється загальними положеннями зобов'язального права.

Щодо **форми**, в якій має бути укладений договір факторингу, то тут необхідно виходити з вимог закону про форму правочину, що укладається між юридичними особами, юридичними та фізичними особами. Відповідно до ст. 208 ЦКУ правочини між зазначеними особами укладаються у письмовій формі.

Відступлення права вимоги вимагає від контрагентів дотримання письмової форми лише у тому випадку, якщо правочин, на підставі якого виникло зобов'язання, право вимоги, за яким передається новому кредиторі, був укладений у письмовій формі. Іншими словами, якщо первинний правочин укладений у письмовій формі, то і правочин про відступлення права вимоги має бути укладений у письмовій формі.

Факторинг і відступлення права вимоги відрізняються між собою і **за суб'єктом складом**.

Якщо при відступленні права вимоги як способі заміни кредитора в зобов'язанні сторони повинні мати достатній обсяг громадянської право- та дієздатності, передбачений загальними положеннями цивільного законодавства, то для можливості укладення договору факторингу між контрагентами закон вимагає наявності **додаткових умов**. Так, нормами ст. 1079 ЦКУ передбачено, що сторонами в договорі факторингу є фактор і клієнт. **При цьому клієнтом може бути фізична або юридична особа, що є суб'єктом підприємницької діяльності**. Фактором може бути банк або інша фінансова установа, яка згідно із законом має право здійснювати фінансові операції.

Щодо **порядку заміни кредитора в зобов'язанні**, то тут необхідно зазначити таке. За загальним правилом заміна кредитора в зобов'язанні, тобто відступлення права вимоги, здійснюється без згоди боржника, якщо інше не передбачене договором або законом (ст. 516 ЦКУ).

З урахуванням цього можна зробити висновок, що між первинним кредитором і боржником може існувати домовленість про необхідність отримання згоди боржника на заміну кредитора. Порушення такої домовленості може бути підставою для визнання правочину про відступлення права вимоги недійсним.

Договір факторингу вважатиметься дійсним незалежно від наявності домовленості між клієнтом і боржником про заборону відступлення права грошової вимоги або його обмеження.

При цьому клієнт (первинний кредитор) не звільняється від зобов'язань або відповідальності перед

боржником у зв'язку з порушенням ним умови про заборону або обмеження відступлення права грошової вимоги.

Таким чином, порушення домовленості про заборону відступлення права грошової вимоги при заміні кредитора у зобов'язанні та укладенні договору факторингу **має різні правові наслідки для клієнта** (первинного кредитора).

Крім того, договір факторингу за своєю природою є договором комплексним, що включає елементи різних видів зобов'язань. У договорі факторингу відступлення клієнтом грошової вимоги може проводитися як з метою відчуження вимоги фактору, так і з метою забезпечення виконання зобов'язання клієнта перед фактором (ст. 1077 ЦКУ).

Іншими словами, предметом договору фінансування під відступлення грошової вимоги може бути:

- передача грошової вимоги фактору в обмін на надання клієнтові коштів;

- відступлення грошової вимоги фактору як забезпечення виконання зобов'язання, наявного у клієнта перед фактором. В цьому випадку вимога може переходити до фактора лише за умови невиконання клієнтом свого основного зобов'язання.

Викладені вище відмінності між відступленням права вимоги і факторингом, що закріплені в законодавстві України, допомагають розмежувати ці два цивільно-правові інститути, але не дають повного уявлення про природу факторингу.

Основним недоліком правового регулювання договору факторингу, що не дозволяє дати чітку правову характеристику цього договору, є та обставина, що законодавець не передбачив як одна з обов'язкових ознак договору фінансування під відступлення грошової вимоги необхідності перейняття на себе фактором обов'язків з надання клієнтові послуг, пов'язаних з грошовою вимогою, право якої він відступає.

Частиною 2 ст. 1077 ЦКУ встановлено, що зобов'язання фактора за договором факторингу може передбачати надання клієнтові послуг, пов'язаних з грошовою вимогою, право якої він відступає.

Державною комісією з регулювання ринку фінансових послуг України у розпорядженні від 03.04.09 р. № 231 **фінансова послуга «факторинг» визначена як сукупність таких операцій з фінансовими активами:**

- 1) фінансування клієнтів - суб'єктів господарювання, які уклали договір, з якого впливає право грошової вимоги;

- 2) набуття відступленого права грошової вимоги, у тому числі права вимоги, яке виникне в майбутньому,

до боржників - суб'єктів господарювання за договором, на якому базується таке відступлення;

3) отримання плати за користування коштами, наданими у розпорядження клієнта, у тому числі шляхом дисконтування суми боргу, розподілу відсотків, винагороди, якщо інший спосіб оплати не передбачений договором, на якому базується відступлення.

Слід зазначити, що договір факторингу як цивільно-правовий інститут закріплено у законодавстві України порівняно недавно, з дати прийняття нового ЦКУ (16.01.03 р.). Недостатня деталізація законодавчих норм, що регулюють відносини фінансування під відступлення грошової вимоги, призводять до різного тлумачення цих норм у правозастосовній практиці.

У міжнародному праві існує більш чітке визначення договору факторингу, що дозволяє дати правову кваліфікацію зобов'язанням фінансування під відступлення грошової вимоги.

Так, згідно з укладеною 28.05.88 р. у м. Оттава Конвенції УНІДРУА (Міжнародного Інституту Уніфікації Приватного Права) «Про міжнародний факторинг» (Україна приєдналася до цієї Конвенції Законом України від 11.01.06 р. № 3302-IV «Про приєднання України до Конвенції УНІДРУА про міжнародний факторинг») договір факторингу – це договір, укладений між однією стороною (постачальником) та іншою стороною (фактором), згідно з яким:

(а) постачальник відступає або може відступати фактору право грошової вимоги, яке впливає з договорів купівлі-продажу товарів, укладених між постачальником та його покупцями (боржниками), крім договорів купівлі-продажу товарів, придбаних в першу чергу для їхнього особистого, сімейного або домашнього використання;

(b) фактор має виконувати принаймні дві з таких функцій:

- фінансування постачальника, включаючи надання позики та здійснення авансових платежів;
- ведення обліку (головної бухгалтерської книги) щодо дебіторської заборгованості;
- пред'явлення до сплати грошових вимог;
- захист від несплат боржників;

(c) боржники повинні бути повідомлені про відступлення права грошової вимоги.

З викладеного вбачається, що разом з передачею права вимоги під обіцяне фінансування на фактора покладається ряд додаткових зобов'язань з обслуговування клієнта у зв'язку з переданим ним правом вимоги, що відрізняє інститут факторингу від інституту заміни кредитора у зобов'язанні (відступлення права вимоги).

Іншими словами, якщо відносини, що складаються між контрагентами за договором фінансування під відступлення грошової вимоги, в принципі допускають можливість покладання на фактора обов'язку з надання фінансових послуг клієнту, пов'язаних з переданим ним правом грошової вимоги, то такий договір за дотримання інших умов **можна розглядати як договір факторингу**.

Якщо ж за характером відносин сторін, що впливають з договору про надання коштів під відступлення грошової вимоги, унеможливується покладання на сторону, що надає кошти, будь-яких обов'язків з надання контрагенту додаткових фінансових послуг, то такий договір **не може бути кваліфікований як договір факторингу**.

Підводячи підсумок вищевикладеному, можна зробити **такі висновки**.

Договір фінансування під відступлення грошової вимоги є завжди відшкодувальним, під час укладення якого фактор має на меті отримання прибутку. Предметом договору факторингу на відміну від правочину з відступлення права вимоги, що регулюється загальними положеннями цивільного законодавства, може бути **лише право грошової вимоги**. Фактором може виступати тільки фінансова установа, яка має спеціальну правосуб'єктність, клієнтом може бути лише суб'єкт підприємницької діяльності. Договір факторингу завжди укладається у письмовій формі. Предметом договору фінансування під відступлення права вимоги можуть бути грошові вимоги, що впливають з договірних зобов'язань клієнта та боржника на відміну від простої заміни кредитора у зобов'язанні, за якої новому кредиторові можуть передаватися і вимоги, засновані на позадоговірних зобов'язаннях. Крім того, факторинг як складний цивільно-правовий інститут включає покладання на фактора додаткових зобов'язань з надання фінансових послуг клієнтові або можливість такого покладання.

Такі основні відмінності цивільно-правового інституту фінансування під відступлення грошової вимоги та інституту заміни кредитора у зобов'язанні. Розуміння цих відмінностей дасть можливість сторонам у зобов'язанні вибрати ту правову модель, в якій сторони зацікавлені, з урахуванням конкретних обставин. Це також допоможе позбавити контрагентів можливих судових розглядів, пов'язаних з визначенням правової природи укладених договорів.

Олена КИРИЛЮК
старший юрисконсульт
ЮК «КПД Консалтинг»